Број 184. У Новом Саду, у суботу 18. августа 1907. Година XLII.

„Застава“ излази сваки дан два пута, а недељом и понедељником једаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаље на један месец 2 кр. 70 пот. на четврт године 8 круна. Кад се јутарњи и вечерњи лист засебно шаље: месечно 3 кр. 26 п. на четврт године 9 круна 75 пот.
За Аустрију и све остале земље на четврт године 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: на пола године 2 круне, на целу годину 4 кр. а за стране земље годишње 6 круна 50 пот.
Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура.

Телефон бр. 131.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

(Вечерњи лист.)

ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ.

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова

Уредништво „Заставе“ је у кући г. Ј. Т. Чавића Администрација „Заставе“ налази се у кући, де је Мијетићева штампарија у главној ул. бр. 2.
Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе“.

Рукописе не враћамо.

Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура.

Чек-конто 12008.

Како стојимо.

(Странаčке прилике у Хрватској и Славонији прије речке и задарске резолуције)

I

Када је српска народна радикална странка у краљевини Хрватској и Славонији узела активнијег учешћа у политичкој борби, учинила је она то са отвореним визиром ушла је у ту борбу под барјаком, на ком је пламеним словима исписан био њен државоправни, народно црквено автономни политичко-демократски, просветни и господарски програм.

Слободно можемо казати, да је српска народна радикална странка у краљевинама Хрватској и Славонији била прва, која је пред свој народ, пред своје противнике, пред све народе простране аустро угарске монархије изишла на среду са програмом рада, који је обухватао све гране јавног живота народа српскога, који је на основу начела народне равноправности одредио одношај народа српскога према брацком народу хрвацком.

Српска народна радикална странка била је већ код стварања окучанског програма од 20. септ 1903 године проникнута чврстим убеђењем, да су како остварење начела „Балкан балканским народима“, тако и боља будућност народа српског и хрватског и заједничке им домовине Хрватске и Славоније условљени државоправном независношћу Угарске према Аустрији, те је с тога и ставила у свој програм рада захтев ревизије угарско аустријског поравнања од године 1867. у правцу што потпунije државоправне самосталности земаља круне св Стевана према Аустрији

Српска народна радикална странка као демократска странка ставила је у своме програму цео живот народа и државе на чисто и потпуно демократске основе, те је прва у своме програму отворено и јасно истакла захтев, да се за све изборе уза кони опће непосредно тајно гласање средством партијских листина, у којима ће бити зајемчено право мањине.

Српска народна радикална странка изнела је у свом програму начела, која ће ју руководити у њеном раду, означила је јасно цели, које својим радом постићи жели по народ и државу, указала је и на средства, с којима те цели постићи хоће.

Програм српске народне радикалне странке био је од првог свог почетка отворена књига за свакога, пријатеља и противника, да радикалну странку помоћу те отворене књиге строго контролише у њеном раду, који према свему овоме није могао бити друкчији него јаван и отворен.

Окучански програм створила је српска народна радикална странка у добу. када је у Угарској владао насилнички систем либералне странке а у Хрватској и Славонији куеновштина, створила га је у добу, када се још нису потпуно стишале страсти, изазване недавним немилим септембарским догађајима у Загребу. За спознавање и просуђивање политичке вредности српске народне радикалне странке ово је значајно

У добу најљуће борбе са владајућим политичким системима у Угарској и Хрватској, у добу непријатељства са Мађарима и Хрватима, створила је српска народна радикална странка програм, у ком је јасно изнела она начела, која су д ц није речка и задарска резолуција прогласили исходиштем и главном подлогом политичког рада и борбе народа хрватског и српског.

И док су речка и задарска резолуција за хрватске коалицијоне странке и за српску самосталну странку имале значај политике „новога курза,“ за српску народну радикалну странку значиле су оне у свијање једног дела њеног политичког програма од стран хрватских коалицијоних странака и српске самосталне странке, значиле су остварење тог дела њеног политичког програма средством речке и задарске резолуције.

Ово је главно и одлучно мерило за просуђивање оних разлога и побуда, из којих је српска народна радикална странка пристала уз речку и задарску резолуцију и ступила у хрватско-српску коалицију, као и за просуђивање оних разлога и побуда, који су присилили српску народну радикалну странку, да уз одржање главних начела речке и задарске резолуције иступи из српско хрватске коалиције

Да све то буде јасније морамо изнети слику и стање хрватских странака и српске самосталне странке у добу стварања окучанског програма српске народне радикалне странке

У том добу видимо на површини јавног живота хрватског народа у главноме три странке, хрватску народну странку, Старчевићеву странку права под водством дра Франка и хрватску странку права под водством Грге Тушкана. Вође данашње хрватске сељачке и хрватске напредне странке нашли су у то доба као гости политичко уточиште у редовима хрватске странке права О програмима хрватских странака у том добу мало се може шта казати, јер тих програма или нема или су тако мршави и празни, да је крај њих немогуће замислити какав активнији политички рад хрватских странака

Програм хрватске народне странке јесте одржање хрватско угарске нагоде какова јесте и своје власти на управи земље под сваку цену, па и средством највећег насиља на уставна и грађанска права.

Старчевићева странка права и хрватска странка права стоје на основи једног те истог програма и то оног од 26. јуна 1894. године.

Програм тај чисто је државоправни и садржај је једино захтев оживотворења „законите независности краљевине Хрватске“ и сједињења „Далмације, Реке с котаром, Међумурја, Босне Херцеговине, Истре и словенских земаља са Хрватском и Славонијом“ и осим нек лико опћенитих речи „да се законодавна власт у свим гранама државног живота у хрватском сабору има вршити по начелима парламентарне владавине“ те да се зајамче „слободоумни изборни ред право сакупљања и састаја

ПОДЛИСТАК.

Историја српског народа у Барањи од пре мохачке пропасти до новијег доба Узроци његовог материјалног верског и бројног опадања и начин којим би се то опадање предупредити могло.

Поводом чланка штампаног у 145. броју »Заставе«, односећи се на поднешене писмене расправе од стране српског православног свештенства мохачког протопрезвитерата, приликом свештеничке исповести, одржане у Мишу, — односеће се на бројно и верско опадање народа српског у Барањи — реших се да напишем историју српског народа у Барањи, — узроке његовом верском, материјалном и бројном опадању и мој специјалан предлог начина којим би се то опадање српског народа предупредити могло.

По историјским податцима од Јосифа Јагића и Александра Стојачковића, сеоба српског народа у Барању бивала је у више случајева и из разних за ондашње политичке прилике постојећих разлога.

Сеобе српског народа у Барању могу се поделити на три доба, а наиме: сеоба пре мохачке пропасти, за владе Владислава II., краља угарског, под деспотом српским Стеваном Штиљановићем 1508. год. Друга је сеоба српског народа у Барању бивала у више пута за доба турске владавине после мохачке пропасти, и трећа сеоба је била после ослобођења угарске државе од Турака под патријархом српским Арсенијем Чарнојевићем.

Прва сеоба српског народа под деспотом српским Стеваном Штиљановићем у Барању, догодила се због навале Турске на Срем и Славонију као деспотовину Штиљановићеву чија је столица била у граду Моровићу, пошто деспот Стеван Штиљановић није могао са народом српским сузбијати честе навале турске на сремске области, Владислав II., краљ угарски, позове деспота српског Стевана Штиљановића да се пресели са народом својим у Барању и даде му за столицу град Соколош (Шиклуш) са околином, да насели опустошене крајеве народом српским. Са Штиљановићем пређе знатан број српског народа из Срема, Славоније и околине реке Мораве.

Штиљановић је владао по историцима српским — у Шиклушу седам година, а после смрти сахрањено буде тело његово на узвишеном месту званом Ђунтир, које долази од мађарске речи: „Gyöngytér“, а лежи северно од града Шиклуша.

На ово место скупља се околни српски народ сваке године 1. (14. августа), као на дан, обретења неструлог тела деспота српског, кога је српска црква због богоугодног живота и добрих дела, прогласила светитељем.

Ово је још једино место на којем се српски народ у Барањи скупља, сећајући се негдашње славе своје, храбрећи се да у данашње тешко доба не клоне духом, налази болној души својој духовне хране, молећи се светитељу своме да га заштити од беде и искушења.

После мохачке пропасти, овладаше Турци целом угарском државом па и са пределима жупаније Барање а Шиклуш постаде седиште турскога паше. У то доба заузеше Турци све важније тачке које су им имале служити као базис за даље освајачке операције. Опште је позната истина, да Турци нису били народ ради, бити су они обрађивали земљу, већ им је заробљен народ — раја морала земљу обрађивати и кулучити. Пошто се народ после мохачке пропасти, од страха разбегао у северну угарску и у аустријске земље, да би Турци војску и себе животним намирницама снабдевати могли, насељавали су турски заповедници опустеле крајеве народом српским из Босне и Херцеговине, који им је као раја морао кулучити и земљу обрађивати, да тиме снабдевају Турке животним намирницама. Насеобине те бивале су у близини станичних позиција као седишта турских заповедника, таке су позиције биле: Печух, Печвар, Херцег Лак, Шиклуш и Барањавар.

Радослав Лопашић у своме историјском делу: »Monumenta spectantia historiam Slavorum meridionalum« 1577. год. вели ово: Турски заповедници довели су собом из Босне и Херцеговине српских исељеника у шиклушку околину 600 а печујски паша 450 српских породица, као рају да им кулучи и земљу обрађује. Потомци ових насељених Срба из Босне и Херцеговине јесу данашњи бошњаци у Печују и Шокци у околини Шиклуша, Печвара, Лака

ња, слобода савести, говора и штампе“, јесте, осим тих неколико опћенитих уреда не садржаје тај програм никаквих ни демократско политичких, ни економско-социјалних начела и захтева.

Према овоме лако је претпоставити слику политичког рада и борбе оног времена у Хрватској и Славонији С једне стране хрватска народна странка као владајућа пева славопоје нагоди и државницима, који ју одржавају силом бајонета и управним системом Баховог апсолутизма, а с друге стране хрватске опозицијоне странке, окупљене око програма хрватске странке права од 26 јуна 1894., ваљају дрвље и камење на „несретну нагоду“, коју проглашују извором свега зла у Хрватској и Славонији, захтевају њено уништење и стварање „уједињење Велике Хрватске“ Наравно да је такав рад истоветан са политиком пасивитета у самом законодавном телу — и бору и то према сваком законодавном раду. Таква политика ствара из сабора школу, која васпитава столоравнатеље, наздрављаче и декламаторе, људе неспособне за сваки активан рад око унапређења привредног, друштвеног и политичког живота народа. Таква политика још је штетнија и погубнија на пољу агитаторског рада у народу, јер она у народу распирује страст мржње на народе и средством те мржње успављује у народу сваку помисао на интересовање за свој привредни, просветни, друштвени и политички напредак.

Као плодови таквог агитаторског рада у народу показали су се септембарска свирепства извршена од стране Хрвата на Србима и њиној имовини у Загребу, те навале и демолирање имовинских објеката државних жељезница у Хрватској и Славонији. На несрећу народа хрватског његове опозицијоне странке и ако су стајале на становишту једног те истог програма и то оног од 26. јуна 1894 године налазиле су се у оштрој и љутој међусобној завади и борби. Та пак борба, јер се је водила на основи једног те истог програма није могла бити друкчија него лична. Један фракција бедила је другу и обратно неискреношћу непоштењем и народним издајством. Подвале и личне погрде најгоре врсти штампане су у новинама, изношене на улицу.

У таквој политичкој атмосфери и школи васпитала се и одрасла је она генерација, из које ће мало доцније развити се хрватска сељачка и хрватска напредна странка са својим близанцем српског имена — новом самосталном странком. И баш у раду хрватске напредне странке и њеног српског крила — самосталне странке, показаће се више него јасно, да политика „новог курза“ није код њих могла уништити утицај старе школе, што више показаће се, да су оне у многом надмашиле своје учитеље.

Тај утицај старе школе и стање јавних прилика створено под тим утицајем изразиће се доцније и на раду хрватско-српске коалиције у ери „новога курза“ како у погледу начина начелне борбе, тако и још више у погледу партијске тактике појединих коалицијоних странака, која се од првог свог почетка изврглa у недостојну личну борбу.

Рума, 17. августа.

Средишњи одбор српске народне радикалне странке Средишни одбор српске народне радикалне странке за Хрватску и Славонију састао се данас у Руми. Седница је била врло добро посећена и расправљено је много важних питања

I. Одбор је закључио, да у недељу 26. о м сазове у Руми збор српске народне радикалне странке за Хрватску и Славонију. На дневном реду збора биће расправљање о овим питањима: — Данашње прилике. — Програм српске народне радикалне странке — Правила о организацији српске народне радикалне странке.

За овај збор одређен је већи број говорника из управног одбора.

II. Др Ђура Красојевић и др Младен Лисавац, посланици хрватско-славонског сабора, пријавили су управном одбору, да желе да положе мандате. Управни одбор одобрио је сву намеру једногласно изрекао је потпуно повјерење другу Красојевићу и другу Лисавцу на њиховом досадањем раду као и жељу да се при новим изборима поново кандидују у својим досадањим срезовима

Управни одбор удесио је све што је потребно да се „Народни Гласник“ пренесе 1 октобра у Загреб, где ће излазити за сад 3 пута недељно

О социјализму.

(Наставак.)

У борби за нова начела људи се очевидно морају све већма ослобађати од старих рђавих навика и приближавати се стању, које се иште за потпуно остварење тих начела. — Но поред свега тога прелазна форма се не ће моћи избећи. Само ваља ићи за тим, да и тај прелаз буде што савршенији, и да што пре поведе крајњој мети целога покрета. А за то се иште, да општа свест буде што развијенија, да људи што боље умеју зближити своје интересе, одделити здраво од нездравога и задржати из старога друштва само оно, што се баш мора (бар за време), и то у најбезопаснијем облику. Свест се развија у самој борби. Хармонији се отвара утрвен пут солидарношћу, потребном за време рада против заједничког непријатеља и у истој цељи. — Критично мишљење такође се развија и спрема све боље услове за правилно суђење о правој мети и њеноме односају према датим околностима у прво доба. Нездрави елементи, који се буду морали привремено задржати (а који нама сад не могу у појединостима бити познати), док људи довољно не уђу у нов ред, не могу доводити у опасност ново друштво, кад су под контролом, кад су ограничени упливом здравих установа. Они се морају ограничити и по количини и по каквоћи својој. Ако се не би на тај начин рђав уплив старих елемената одмах у прво време свео на најмању меру, без које се већ не може бити, тада би била прва дужност свих искрених пријатеља младе организације, да свима својим силама прегну око тога, како би се пре свега ова обезбедила. Утврдити установе, које садрже у себи основне идеје социјализма, а у исти мах удешене су према тадањем времену, дакле су у извесној мери смешане са неизбежно наслеђеним остацима старога друштва, али тако, да не доводе у опасност саму језгру установљеног строја дотле, док су нужни — то мора бити први задатак оних, који буду водили покрет при оснивању социјал. друштва. У противном случају напредак би за време био спречен. А то се не би смело допустити. Сви морају пазити, да облик и начин, у коме се у социјал. организацију у прво доба појаве неизбежни атрибути пропалога устројства, буде што згоднији и са што мање утицаја. Што буде јача општа тежња, да се то постигне, тим ће — наравно — бити лакше јавној контроли (о којој је напред била реч) извршити своју задаћу. Одмах у прво доба ваља ударити поуздан темељ новоме устројству. Одмах се морају главна начела социјализма узети за основ, а стари елементи имају места само у толико, у колико су неизбежни и у колико бар привремено могу постојати у друштву на социјал. темељу. Али очевидно је нужно, да људи буду спремни за то. То је посао борбе против старога поретка. То је дужност свију, који озбиљно раде на делу правога народног ослобођења.

За нову организацију нема дакле опасности, да се у прво време потресе услед штетног уплива старих навика и старих идеја, које се у њу у почетку унесу. Обзирући се на њих и уједно стајући им по могућности на пут, даје се изићи из критичног положаја. Социјализам није дакле ни с те стране утопија, није сањарија. Он рачуна са чињеницама. Он не узима у рачун људе са неким „ванприродним“ својствима, него таке, какви су и какви још могу бити, јер се они очевидно усавршавају, напредујући у свести умној и моралној. Не замишља он „анђеле“, али је у

и Мохача, који до данас одржаше и сачуваше свој матерњи језик и обичаје.

После ослобођења угарске државе од Турака, пошто су Турци код Мохача и Харшања од савезничке хришћанске војске до ноге потучени и из Угарске, Хрватске и Срема протерани, досељени Срби остадоше у Барањи и даље. Да би царско-краљевска влада у ослобођеним крајевима Угарске и Славоније — од Турака, ред и управу власти завела, изашље у Барању и Славонију свога комесара-витеза Prenuberg Maglius Tullius-a, који је имао задаћу да опустеле крајеве насели и у њима ред уведе. Прумберг на путу своме у Славонију, састане се са тадањим настојатељем манастира Ораховице, Јованом Раићем, који је у народу српском уживао опште поштовање и популарност. Прумберг позове Јована Раића да преведе народ српски на унију римске цркве обећавши му, да ће га цар поставити за епископа поунијаћених Срба. Јован Раић било из славољубља и тежње да постане владиком, било пак из морања и притиска од горе, пристане на унију. — Прумберга су у овом делу прелаза српског народа на унију, потпомагали још Фрања Јани опат језуитског манастира у Печвару, који је уједно био и бискуп сремски, — даље Гаврило Векхи гроф и печујске језуите. Јован Раић год. 1590. јануара 18-ог, стигне у Печуј са депутирцима световних и духовних лица који беху као изасланици, по неких српских црквених општина.

— У Печују их дочекају и усрдно приме опат Фрања Јани и гроф Гаврило Векхи у језуитском манастиру и после свечано одржане службе божје сви чланови депутације са Јованом Раићем положе заклетву у руке опату и бискупу Фрањи Јану и грофу Гаврилу Векхију да ће прећи са народом српским у крило римске цркве. Између присутних депутираца осим Јована Раића, спомињу се још: Јефтимије Негомировић настојатељ манастира Грабовца, поп Тодор Сардолић из Печуја и Милош поп Х. Суљошки и многи други световни депутирци општине Шиклушке и Мохачке.

У име римске цркве горњи уговор о прелазу народа српског на унију, — потписаше гроф Векхи и Меимек царско-краљевске дворске канцеларије секретар. Овај историјски али по српски народ и српску цркву страшни уговор, налази се и данас у царско-краљевској дворској архиви.

Јован Раић још исте године буде именован и постављен за епископа поунијаћених Срба, али језгро народа српског унију није примило, нити се унија могла у народу српском спровести, јер свест народа српског, коме је православље било идеал и највећа светиња, не само да се позиву Јована Раића није народ српски одазвао, већ је Јована Раића протерао из Ораховице одузевши од њега управу над манастиром, куда је пак Раић отишао о том историчари ћуте. Осим данашњих печујских Бошњака и Шокаца из околине Печвара, Шиклуша, Лака и Мохача, нико од Срба није прешао у крило римске цркве.

Потпуно поукијаћење српског народа у Барањи, предупредио је патријарх српски Арсеније Чарнојевић који је за владе цара Леополда 1690. год. са 30.000 српских породица прешао у ове земље, јер са њиме је опет добар део Срба дошло у Барању.

Столица српског патријарха Арсенија Чарнојевића постојала је прво у Сечеју. Чим је патријарх Чарнојевић дошао у Сечуј, прва му је брига била да народу српскоме у Барањи и горњим пределима постави духовне пастире и епископе, који ће народ српски штитити од насртаја непозваних језуитских попова! Год. 1694. видимо по историјским податцима Стојачковића, да је Чарнојевић патријарх одржао епископски синод и шаље цару Леополду молбу да у чин спроведене епископе, Јефтимија Поповића за будимског и Јефрема Јанковића тетовца за печујског, потврди.

Краљ Леополд I. изданом царском граматом Јефрема Јанковића тетовца за епископа печујске — и сигетске епархије потврди и именује, а Јефтимију Поповићу епископу будимскоме није дао потврду, усљед чега патријарх Чарнојевић пренесе столицу своју из Сечуја у Сентандрију.

(Наставиће се)

исти мах убеђен, да је само крајња ограниченост кадра тврдити, да су људи неспособни узвити се до стања, које допушта и управо доноси собом услове за остварење правилнога друштвенога строја. То стање није „неприродно“, оно не само да није тако високо, да би га било немогућно достићи, него се шта више без муке даје сложити са обичним човечијим својствима, која се развијају. Јер шта се иште за остварење социјал. начела? Само енергична воља јаче друштвене снаге, која захтева подизање друштвене зграде, какву смо нацртали. Треба дакле само радити на томе, да се створи така воља. Док ње нема, дотле је, разуме се цела ствар немогућна. Али то важи и иначе, а не само на социјализам. Док нема нужних материјалних услова, дотле се наравно не могу остварити никаква начела. Тек кад би се могло доказати, да се никако неће ни доћи до тих услова у раду за социјализам, — тек тада би се могло тврдити, да су наша начела с тога гледишта чиста утопија. Али ко би могао тако што доказивати?! Зар народ може довека трпети? Зар он није по самој природи свога стања упућен и примчив за социјал. начела? Зар се не множе непрестано редови поштених борацаза слободу, обавештавањем потиштеног народа и убеђивањем људи путем необоривих научних разлога? Не значи ли то, да ће се ипак појавити она одлучна јача друштвена воља, на којој раде и пријатељи слободе, будећи и крећући, и непријатељи њени, гњечећи и дражећи, и која мора подићи ново друштво?

Социјализам дакле није утопија. Његова су начела научна и — као што смо видели — уједно и остварљива, јер најпосле иначе не би у строгом смислу била ни научна. А уверени смо, да се мора доћи и до довољне снаге, да би се она могла увести у живот.

„Али то је скок, а природа не зна за скокове. Развитак иде својим путем постепено“. . . . веле противници. По томе рад за социјал. начела био би бар за сад заиста рад за нешто неприродно, немогућно.

Да узмемо мало у претрес и ту „постепеност“, тај „природни развитак“. Он је очевидно састављен из корисних и остварљивих мера у извесно време. Дакле ни једна добра тежња, само ако се може испунити, не стоји с њим у противности. Шта више свака напредна мисао покретач је тога развитка; она је саставни део његов у извесно време, у колико се у то време може у животу појавити (јер овде узимамо развитак јавног живота, што се огледа у установама, а не развитак идеја); а у колико може тек у будућности наћи израза у друштвеним установама, у толико је саставни део тога развитка у будућности. А шта хоће социјализам? — Он, као најенергичнији протест против сваке неправде и тираније, захтева, да се систематично спроведе начело рада, правде и здраве науке кроз сав склоп друштвенога живота. То је његова основна тежња. Је ли то напредно, и од каквога је значаја за истиниту цивилизацију? Одговор је на то јасан. А да није неостварљиво, доказано је већ. Развитак јавне свести и организација напреднога света, који тражи коренити преображај, мора повести остварењу те тежње. Задатак је свију, који умеју правилно и поштено мислити, да уложе снагу своју у тај рад. Па шта има ту што би се могло назвати неприродно? Ради се за корисну велику мисао. Та ће мисао прећи у живот, кад се створе поменути повољни услови за то. То је са свим природно. Ми би грешили против захтева природнога развијања само онда, кад би покушавали да остваримо своја начела без услова за њихово одржање т. ј. кад би их каквим начином извели у народу, који није спреман за њих. Тада се она не би могла утврдити, и то би показало, да је поступак промашио своју циљ. Истина, то не би ништа одузимало племенитој тежњи, која му је послужила као извор: али би корак свакојако био пренагљен. Историја износи многе таке пренагљене кораке. Њих ваља избегавати, јер би могли изазвати врло рђаве последице и одгодити решење великог питања. Социјалисте дакле воде рачуна о природном току људског напредовања. Они не греше против правила постепеног развитка, кад се ова разумеју као што треба.

(Свршиће се.)

Тамо-амо по „Србобрану“.

— Пабирци и сличице. —

„Сељачка странка“. Ових је дана била у Загребу велика (тако је бар крсте све новине) скупштина „сељачке странке“. На скупштини се најгоре нападала коалиција српских самосталаца са хрватским странкама и донело се решење, да ће странка при изборима самостално поступати. Па је ли „Обзор“, „Србобран“ и „Покрет“ назвао ову странку „издајничком“, јер није у коалицији?... Боже сачувај. Шта више обасуше их са свих страна комплиментима, јер су можда изабори на прагу. Ова странка, чији је програм Бог и „хрватски краљ“, није издајничка, и ако није у коалицији. Само смо ми „издајници“, који смо иступили из коалиције и који и даље остајемо у опозицији против г. Ракоцаја.

Si duo faciunt idem, non est idem.

Самосталске дипломате нису употребили ни једне речи из њиховог речника безобразних речи и подвала. Они су само јунаци не у обрани српског имена, него против Срба, знајући е ће тим стећи симпатија код оних који не признају Србе. Зато их зову „родољубивим“ Хрватима, који своје родољубље документују мржњом на Србе.

* * *

„Ракоцајеви помагачи“. Самосталци се убише доказујући како су све оне странке у служби Ракоцаја, ко е нису у коалицији. Дакле сви посланици у сабору осим посланика хрватске странке права (20) самосталаца (6), и напредњака (2). Додајмо овоме још пет безбојних, излази 33 Дакле, осим 33 посланик , сви су други Ракоцајеви помагачи. Број 33 садржи мало више од једне трећине сабора краљевине Хрватске и Славоније. Наравно с вирилистима По логици наших самосталаца, да је свака странка у служби Ракоцајевој, која данас није у њиховој коалицији — Ракоцај би имао огромну већину и био би уставан бан Ето до какве апсурдности долази та политика незреле дечурлије, којима је мандатоманија завртела главом и одузела сваки критериј и слободу мишљења! Најбоље побијају сами себе својим рођеним речима. Јер, осим једне малене групе Егерсдорферових мађарона, који ће за интерес свакоме служити, која јавно кокетира са властодршцима на Марковом Тргу — свака се странка одрекла Ракоцаја Чак и Томашићева група банкротираних мађарона одрекла га се, бојећи да се не „компромитује“.

Ето докле води бесна заслепљеност људи, којима је страх, да не изгубе мандат, а још више неколико хиљада, које тај мандат доноси — одузео памет

Али, honores mutant mores...

* * *

„Слога“. У Лици, тој Вендеји слоге Срба и Хрвата и домени најближој „Србобрану“ — пролила се крв између Срба и Хрвата. И то у ери српско-хрватске слоге, коалиције и скупштинског покрета. Јесу ли то успеси слоге и „народне“ владе? Где је та разглашена народна свест Хрвата, којима је српска застава провокација? Истина, у оваковим случајевима све се баца на франковце, премда та демаркациона линеја код Хрвата није ни најмање јасна Бар не што се нас Срба тиче. И септембарски вандализам нису извршили франковци сами, него „хрватски“ народ. Па и сам „Србобран“ у свом 179 броју, где балансира и лево и десно из обзира прама својим савезницима, вели: „И чини се, да све иде на то, да једва сталожене страсти у Лици на ново разбукте до пламена, који би захватио **цијелу земљу и стржио све** што се тешком муком створило и постигло“ Ето, на како тврдим ногама стоји онакова слога, како ју „Србобран“ проповеда. Он се не боји само за Франковце, него тај свој страх генералише на све и целу земљу Наравно ту су и они, с којим се они данас боре против српскога народа, који се налази у редовима српске народне радикалне странке.

Колика је њихова попустљивост и сервилно пузање, доказује чињеница, да се и Франковаца боје. Ни прама њима не сме наравно из обзира прама савезницима, да се покаже на висини. И њима даје сведоџбу поштења и иде у Каносу. „Не кажемо, и не мислимо да су они (Франковци) свјесни ортаци Ракоцијеви“ („Срб.“ бр 179.).

Сви су они, пак и Франковци добри и честити, само им ми не ваљамо

* * *

Страх? „Србобран“ се не боји ни Беча ни Пеште, ни опозиције ни икога на овом свету. Само никако не може, да заборави наш корак. Узми десет задњих бројева. Све је то пуно и препун грдња. Зашто се толико бави с нашом странком, чије је посланике увек потцењивао? Или је можда сада поскочила њихова цена по оној „изгубисмо те, спознасмо те? Са свих страна и батерија сасипа на радикале ватру. Чему то, ако је он уверен, да ће нас народ оставити? Он је заборавио и крваве догађаје у Лици, срамотну увреду нанешену српским учитељима све... све .. само на нас напада клеветама и подметањима. Значи, да нас се боји Али и још нешто. Значи, да има људи који ће независно, без обзира и увек, да контролишу њихов рад и да их демаскују лагано пред оним делом српскога народа, који заведоше.

А огледало није криво ако је слика ружна.

Lector.

Политички преглед.

Поравнање између Угарске и Аустрије. Приближује се време, када ће се сабори, аустријски и угарски, поново састати, те као једно од најглавнијих избија поново питање поравнања између Угарске и Аустрије. Обе владе у главном су се већ споразумеле у овом питању, но за то ће се морати пребродити још многе тешкоће, док оно постане законом. Угледни бечки лист „Цајт“ донео је о питању поравнања чланак из пера неког виђенијег мађарског политичара. У томе чланку се истиче, да и краљ а и обе владе желе, да се до краја ове године расправе и усвоје законски предлози о поравнању. То у осталом захтевају и политичке прилике, и обе ће владе већ у октобру, чим се сабори састану, поднети предлоге о поравнању, а настојаће свим силама, да ти продлози до краја године постану законом Ради тога ће све друге ствари оставити на страну, па чак и предлоге државног прорачуна. Обе ће владе, искати од сабора индемнитет, само да би сабори могли што пре отпочети расправу о поравнању. И једна и друга влада боје се опструкције у саборима, но ову овом журбом тешко да ће избећи, а по свој прилици да и неће, јер опструкција се може повести и против индемнитета. И онда ко зна, када ће предлози о поравнању доћи пред саборе. — О самим предлозима за поравнање у томе се чланку вели, да је у главном усвојено Сел-Керберово поравнање са неким изменама. Многе су измене учињене у погледу потрошаринских пореза и то, како се вели, у корист Угарске. Између аустријске и угарске владе има још несугласица у ствари квоте. Аустријска влада хоће, да се и питање квоте реши заједно са поравнањем, док угарска влада тежи, да се то питање одвоји До сада, како изгледа, гледиште угарске владе је однело победу, јер су преговори за поравнање тако рекући завршени, а питање о квоти није ни дирнуто. Но аустријска влада за то није напустила своје гледиште и веле, да је чврсто одлучена, да предлоге о поравнању, ако их сабори и изгласају, поднесе краљу на санкцију тек тада, када и квота буде одређена. — Као што се види несугласица, неспоразума има још вазда на све стране, те је судбина

поравнања још доста у мраку. Угарску владу очекује борба не само са хрватско славонским делегатима и народносним посланицима, но лако могуће и са мађарском пучком странком; у аустријском сабору пак, познато је, како лако може да дође до немира, да застане саборски рад. Велико је још питање дакле, да ли ће поравнање између Угарске и Аустрије постати законом ове године.

Хрватска и Славонија. У последње време, као да је на површини политичка живота наступело неко затишје, но зато унутра ври, прекувава се. Сређују се политичке прилике, расчишћавају се односи појединих странака и тек при новим изборима указаће се јасније црте садањег политичког стања у Хрватској и Славонији. Док „Хрватска“, орган хрватске странке права, прети опструкцијом и то најжешћом опструкцијом у угарском сабору, ако се до октобра не састане хрватско-славонски сабор; дотле с друге стране има вести, да и сам председник хрватско српске коалиције жели, да се ова избегне и да се как-втакав споразум успостави између мађарске и хрватско српске коалиције. Ово је најјаснији доказ, — у колико су ови гласови стварни — да и у самој хрватско српској коалицији ври и има супротних мишлења. Тек када се састану сабори, моћи ћемо добити јаснију слику о положају.

Ових дана отворена је вицинална железничка пруга Карловац — Вргин Мост Овом приликом било је и политичке демонстрације. Градоначалник горњо карловачки др. Бањавчић и посланици Лукинић, Винк вић и Модрушан протестовали су против отварања железничке пруге што су на свима станицама и мађарски натписи и што је одељни саветник Хорват држао говор на мађарском језику. Крај свега тога, ж лезница је предана саобраћају.

Вести из места и са стране.

Устанак у Мароку.

У Мароку влада потпун хаос. Јавили смо, да се и најстарији брат султана Абдула Азиса прогласио султаном у Фесу. Он је био немирна духа и незадовољан, што он као најстарији није дошао на престо. Зато га је Абдул Азис држао заробљена. Сад су изменили улоге: Мулај Мухамед је, како јављају, заробио Азиса. Овај се сад налази потпуно осамљен и свакако ће се морати одрећи престола. И војска га је оставила, јер је неуредно плаћао. Један део војске, што га је послао против устаника Рајзулија, пређе овоме на страну, надајући се бољој плати. Осим тога и није се могао успешно борити јер није имао ни честитог оружја. Има још један устаник, неки Роги, који се издаје за најстаријег брата Азисова. Сад стиже вест да је умро. И тако сад у Мароку царује пет господара. Занимљиво је, да ли је тиме отештана задаћа Француске, да начини мир и кога ће она признати. Јер ако се Абдул Азис одрече престола, мора доћи други неко. Понајјачи је кандидат Мулеј Хафид. Осим тога изгледа да је он вољан испунити захтев великих сила. Али је његов положај врло тежак. Пре свега треба уверити Мароканце, који су испуњени мржњом на Европљане, да не могу ништа постићи ратом и да ће изгубити и оно што имају за тим треба победити остале противнике у земљи. Француски генерал Дрид је добио појачања и спреман чека развој догађаја.

Енглез у Будимпешти.

Два Чеха из Прага, који су се бавили у Будимпешти, наиђу на једног Енглеза и мислећи да је он Пештанац, замоле га да их упути. Питали су га шта пише на једној оближњој табли. Енглез се нашао у чуду, помисли, да су то лопови и учинило му се, као да се један машио његовог прслука Одмакне се и потужи се на њих једном полицајцу. Овај их сву тројицу одведе код варошкога капетана. Ту се испоставило, да је Енглез био у заблуди. На то ће рећи Енглез, правдајући се: — Упозорили су ме, да, кад дођем у Будимпешту, да јако пазим на себе и да ником не дам близу доћи.

Милијонарка и калауз.

Париски лист „Жил Бла“ доноси занимљиву вест, да ће ћерка американског милијардера Вандербилта поћи за једног калауза на електричном трамвају. она ће за месец дана постати пунолетна, те ће добити свој део од 37 милијона круна од оца и 15 милијона круна материнства. Калауз је тек 22 године. Можемо мислити, како ће му годити овај пристојни мираз женин. Само ако се госпођица још не предомисли.

Учитељски сремски збор.

Учитељски збор новосадског школског среза одржаће седницу у Ст. Паланци, 6. (19.) септембра о. г. у 9 сати пре подне у српској основној школи. Дневни ред: 1. Отварање седнице. 2. Избор три члана за оверовљење записника. 3. Извештај о новим и иступелим члановима. 4. Извештај о раду управног одбора од априла до августа о. г. и предлог у погледу извештаја. 5. Милорад Борђошки приказује рад на својој рачуници и расправљање о истом. 6. Извештај новосадског учитељског збора о комбинованој писморици и рачунаљци књижаре Станковића. 7. Расправљање о методским поступцима у рачуници Танасије Костића. 8. Практичан рад из угарске повеснице о Николи Јуришићу од Кузмана Милановића. 9. Предлози одборски: а) Упис овога збора за члана помагача учитељском конвикту; б) Нацрт правила за издавање „Учитељске књижнице“. 10. Предлози појединих чланова; а) О ширењу српске народне женске ношње од Евице Павковићеве. 11. Подела рада за идућу седницу.

Осуда завереника у Петрогаду.

Војнички суд је изрекао пресуду над заверенцима. Никитенко, Пуркин и Наумов осуђени су на вешала, што су спремали атентат на живот царев Три оптуженика су осуђена на осам година, а је дан на четир године тешке тамнице што су образовали организацију, којој је била сврха да сруши садањи облик владавине. Петорица су добили укор и изгубили сва сталешка права, што су погамали заверенцима, Шест оптуженика, међу њима и адвокат Федосјев и жена му, јесу ослобођени.

Радничка забава.

Кућни одбор новосадских удружених радника приређује у недељу 1. септембра 1907 год. п. р. г. у гостиони на паробродској станици у корист зидања „Радничког Дома“ велику забаву. Осим другог програма одиграће се и позоришни комад: „Председник излета“ у једном чину. После распореда игранка. Улазница од особе 60 потура. Почетак у 8 сати у вече На забави свира омиљена глазба. Прилози се примају са захвалношћу и изнеће се на јавност.

Брзојави „Застави“

Стигли 18. августа.

Хрватско-српска коалиција

Загреб Изборни одбор хрватско-српске коалиције држао конференцију. У ствари кандидата постигнут је споразум.

Изјава банова.

Загреб. Сараднику „Пестер Лојда“ изјавио је бан: да у најкраће време иде у Пешту где ће поднети влади извештај, он жели да створи једну нову унионистичку странку Може бити да ће се ствари тако заоштрити да ће бити потребно именовати краљевског комесара, али не може више бити да се Пејачевић и Николић врате.

Главни уредник: Јаша Томић.
Одговорни уредник: Константин Брадваровић.

Трговина.

НОВИ САД, 17. августа 1907. године.

Пшеница прве каквоће 22 к. — до — к 60 п.
Пшеница нова 21 к. 60 п. до 21 к. 80 п.
Пшеница средња 21 к. 20 п. до 21 к. 40 пот.
Пшеница лакша 21 к. — п. до — к. — пот.
Наполица нова 20 к. — п. до — кр. — пот.
Јечам 13 круна 40 пот. до 13 кр. 60 пот.
Зоб нова 15 кр. 40 пот. до 15 кр. 60 пот.
Кукуруз у зрну н. 13 кр. 60 п. до 13 кр. 80 п.
Кукуруз у клипу н. 8 кр. 40 п. до 9 кр. — п.
Маст 140 кр. — п. до — кр. — пот.
Сланина 140 кр. — пот. до — кр. — п.
Сланина паљена 140 кр. — п. до — кр. —
Свињи угојени тешки 98 до 100 пот.
Свињи средњи . . . 94 до 96 пот. } килограм
Свињи лаки . . . 88 до 92 пот.
Теоци 80—90 по кили.
Јагњци 16—32 пар
Овци — — — „

ФРАЊЕ ЈОСИФА ГОРКА ВОДА
је противу жучногнакаме врло добра
1588 81

ЈАВНА ЗАХВАЛА.

Гђа Мара Дине Седмаков рођ. Грегоровић из Титела поклонила је нашој св. цркви врло лепу и скупоцену кадионицу. На том племенитом дару најтоплије се захваљује овај црквени одбор.

Из седнице црквеног одбора држане у Старо Кањижи, 12. августа 1907.

Ђура Летић, перовођа. 1110 1—1 *Васа Богосављев*, председник.

KALOGEN
Бразајеве Францове ракије
КРЕМ ЗА ЗУБЕ је најбоље.
261 20—40

ДР. ЂУРА ТРИФКОВИЋ
болнички примарни лечник
отпутовао је из Новог Сада на 6 недеља
1103 2—3

П. Н.
Част ми је в. п. гостима јавити, да за време оправке парне купке обављам дневно
МАСИРАЊЕ И СЕЧЕЊЕ ЖУЉЕВА
у истим просторијама парне купке.
С одличним поштовањем
Лазар Велицки,
1112 1—1 Нови Сад.

ЖЕНИДБЕНА ПОНУДА.
МЛАД ТРГОВАЦ у једној већој вароши у Барањи рад би био ступити у брачну везу са девојком или удовицом од 18—25 година старом и која је у стању кућу сама водити, а која има 5000 круна мираза. Које имају озбиљне намере, нека изволе писмом послати на администрацију овога листа под шифром „БАРАЊАЦ“ бр 32. — Највећа тачност зајамчена 1113 1—1

ТРГОВАЦ
изучен, 40 година, Србин, ожењен, са децом, говори и пише немачки и мађарски, тражи себи **службу са магазинера, у шпедитерској радњи** за примање и одпремање робе, **у паромлину, у пивари** разношење пива или какву било сличну службу **Ступити може 1. октобра п н** Обратити се треба на
Исидора Ползовића,
1 09 1—3 Сурдук (п. п. Инђија).

ПОМОДНО-МАНУФАКТУРНА ТРГОВИНА
браће ЂОРЂЕВИЋ-НАНЧИЋА
потребује за одмах или 15. септ. п. р.
2 помоћника, и то:
Једног СТАРИЈЕГ и једног МЛАЂЕГ.
Оба помоћника треба да су ваљани продавци, солидног владања, а да су вични српском, немачком мађарском и румунском језику.
Понуде нека упуте на фирму
Браће Ђорђевић-Наничића
1108 1—2 Бела-Цоква (Fehértemplom).

Др. ДУШАН ШПИРТА
зубар
у НОВОМ САДУ
ординира од сад у хлебарској улици бр. 15.
1094 2—2

ГВОЖЂАРСКА И ШПЕЦЕРАЈСКА РАДЊА
Јов. Костића
у Митровици
треба добра ПОМОЋНИКА, вична нарочито гвожђарској струци. — Ступање одма или 15. септембра п. н. о. г.
1102 2—3

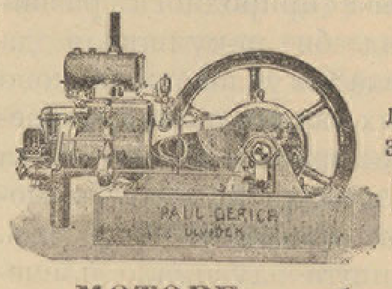

ПАВЛЕ ГЕРИХ
у Новом Саду
добавља домаће и иноземске
ПОЉОПРИВРЕДНЕ МАШИНЕ
као МОТОРЕ за бензин, бензол, пресан зејтин, генератор гас, па и израђено дрво. Удешава МЛИНЕ и техничке делове — Даје стручњачка упутства, а код грађења МЛИНА ставља мернике на расположење бесплатно. 1033 2—13

Књигу своју:

ИЗ НАУКЕ О ДРЖАВНУ УСТАВУ

вољан сам дати по **20 потура** комад, ономе, ко поручи најмање 20 комада. Поштарину плаћа поручилац.

Још неколико дана, па је време, кад ће да почну поновна предавања у нашим основним школама. А по новом школском закону државну, државни надзорници школски ће у будуће обратити много већу пажњу изучавању науке о државну уставу и у нашим основним школама. С тога ће моја напред споменута књига врло добро доћи и свима оним учитељима и ученицима, који ће предавати у V. и VI разреду и похађати те разреде свакидашње и појединa одељења наше поновне школе.

Књига моја је и у јавној штампи, као и од појединих учитеља, школских управитеља и школских одбора, оцењена као врло добра, а препоручио ју и сам Школски Савет, наша највиша школска власт.

Молим своје учитељске другове, као и г. г. свештенике и славне управе наших црквених и школских општина, да ову врло јевтину и врло корисну књигу рашире у народу нашем у што већем броју.

Нови Сад, августа 1907. г.

К. Миловановић,
учитељ и управитељ школски.

4—15

НА ЗНАЊЕ

Г. Г. СВЕШТЕНИЦИМА И УЧИТЕЉИМА!

Све тисканице

могу се добити за **српске вероисповедне школе** и то: **Дневник** о похађању свакидашње школе. **Записник** о свршеном школском раду. **Дневник** о похађању повторне школе, **Школске сведоџбе** и т. д.

За **комуналне и државне школе и дечја забавишта. Előmeneteli és mulasztási napló. Felvételi napló.** Foglalkozási napló. Felvételi jegy. Látogatási napló. Kisdedóvoda köteles gyermekek névsora stb.

За парохијска звања: породичне (домовне) **протоколе, извода** и **протокола** крштених, венчаних и умрлих, **извода** снабдевених на полеђини са мађарским преводом, **додатак инвентару, уверење, извешће и испит, књижице** за прирез и уплату парохијала и верозаконских приноса, као и **књижице** за уплату црквенога зајма и т. д.

Све горе наведене тисканице штампане су на изврсно финој хартији.

Особито препоручујем **Српску читанку** од Мите Ђорђевића, коју је примио и одобрио српски народни Школски Савет за I и II. разред виших девојачких школа. Цена је књизи тврдо укорираној 1 круна.

Исто тако препоручујем своје велико стовариште **сваковрсног писаћег прибора**, као: хартије, пера, мастила, оловака, писаљака, креде, сунђера, правачника и т. д., а све *по цени јефтиније него игде.*

Моли за *многобројне наруџбине*

Ђорђе Ивковић,
власник штампарије и књиговезнице
у Новом Саду.

1046 2—3

Казани за пециво ракије
Најновије
и најсавршеније конструкције

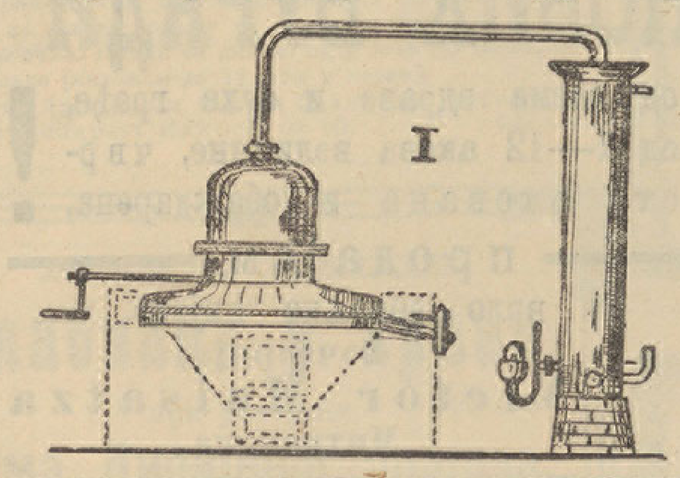

осим мог сопственог и патентованог системе ракински казана, правим а имадем и увек на стоваришту сваке друге врсте које најтоплије препоручујем свима произвођачима ракије, цене су солидне, утврђене и умерене. — Осим ракијских казана у мојој радионици израђујем и практичне **(прскалице)** против **пероноспоре** по сопственом **систему**, а имадем их свагда готових на стоваришту да могу одмах и на већу количину продавати. — Поред тога имам увек на стоваришту велик избор сваковрсног кућевног бакарног посуђа сопствене израде по најумеренијој цени. **Илустроване ценовнике** шаљем на захтев сваком бесплатно.

МИЛАН Т. ЈОВАНОВИЋ
казанџија
у Новом Саду
Адреса: Ujvidék Lázár-utcza 14. ћошак.

423 11—26

Др. J. СТОЈАКОВИЋ

лекар у Новом Саду,

вратио се са свога пута и **ординира као и до сад, дневно од 9—11 пре подне и од 2—4 после подне.**

1104 1—3

НА КОНГРЕС
СРПСКИХ ЗЕМЉОРАДНИЧКИХ ЗАДРУГА
У ЗЕМУНУ
кад дођете, посетите
ЈЕДИНСТВЕНУ И НОВУ
СРПСКУ ТРГОВИНУ
ДЕЛИКАТЕСА И ШПЕЦЕРАЈА
Браће Бочарски.

1107 1—3

НАЈВЕЋИ ИЗБОР!

готовог мушког, женског и дечијег одела те **правог енглеског одела за господу по мери**, као и цео прибор за „српске Соколаше“ **јесте једино у првој и највећој српској трговини**

СТЕВАНА J. КАПАМАЦИЈЕ

у Новом Саду, главна улица бр. 25.

НАЈЈЕФТИНИЈЕ ЦЕНЕ!

320 41 -70

Нова кројачка радња

Жове Бушића

у г Винкле-овој новосазиданој палати
у НОВОМ САДУ

Свршивши европску кројачку академију у Дрездну с одликом, препоручујем своје велико стовариште најмодернијих ово- и иноземних штофова за мушка одела, и молим за многобројну посету.

Послуга солидна, израда тачна а цена умерена.

976 4—15

МАНУФАКТУРНА ТРГОВИНА

К. МАТИЋ

у Новом Саду

треба два старија

спомоћника,

који су вешти продавци. Ступање одма или кроз 14 дана.

1093 2—3

За моју мануфактурну радњу,
потребујем једног

ПОМОЋНИКА,

који је добар продавац а српском, романском, немачком и мађарском језику вичан.

МИША ПОПОВИЋ
у Чакову (Csakova).

2—3 1051

КЛАВИР

у врло добром стању продаје се

ЈЕФТИНО.

Ближе код

Josef Schwarz,
Рибња пијаца бр. 12.

1099 1—4

Шпецерајска и гвожђарска трговина

Ж. Панаотовића

у Новом Саду

потребује једног **млађег помоћника**, који говори српски, мађарски и немачки. Ступање 1. или 15. септембра

1054 2—3

МИТА ДРАГУТИНОВИЋ

власник канцеларије за правне послове и инкасо,

Краљевски трг бр 13 Београд,

Врши: инкасо по трговачким рачунима и меницама са и без процеса и прима процесе по наследним тражбинама; информише о концесијама, државним лицитацијама и набавља судске жиговине (Schutzmarke);

Прима новац комитената да пласира на имања у Београду: мање суме интабулаци са 12% — а веће са 10% годишње камате.

Имања, куће вреде два пута више од зајма, који се узима З јмодавац је осигуран по правилима Српске Државне Хипотек. Банке; Интерес тромесечни унапред са свима таксама државним.

Има на продају: више груписаних пољских имања и шума преко 100 хектара. Земља првог квалитета, услови повољни; и једну ДРОГЕРИЈУ првог ранга, рентабл. по цену до 40.000 динара.

Више кућа у Београду: хотел и **ДВА ИМАЊА** са зградама на простору 400 кв. метара подесно за индустрије, предузећа: на једном постоји и хотел а на другом зграде за фабрикацију сода и сирћета, пециво ракије, коњака и шпиритуса; хотел, пивара и парни млин у унутрашњости.

Куће и хотели носе ренте од 8—10%, а фабрике имају модерне реквизите.

За све информације не плаћа се ништа унапред, већ по свршеном послу, процесу и инкасираној суми и то врло скромни проценат — хонорар.

На писма одговара уз доплату 20 фил. поштанске марке.

1083 1—3

КУЋА на продају.

Продајем моју сасвим нову кућу са великом баштом у **Петроварадину**, Карловачка улица. — Упитати код

Фрање Банхајера
бачвара у Петроварадину.

1040 3—3

НАЈВЕЋА

издавачка књижарница школских књига

МИЛАНА ИВКОВИЋА

Нови Сад (Ujvidék)

1097 2—15

На школским књигама даје

НАЈВЕЋИ РАБАТ.

Препоручује своје велико стовариште на мало и на велико (en gros).

Канцеларијског и концепт-папира, оловака, пера, радир гуме, мастила најбоље каквоће, сунђера, писаљака, таблица, прописева са најновијим сликама и текстом, цртанке по најновијој наредби, и све остале приборе за школе и канцеларије.

СВЕ ПО ЈЕФТИНОЈ ЦЕНИ НЕГО ИГДЕ

Послуга брза и тачна.

Списак школских књига и канцеларијског прибора шаљем бадава.

МАНУФАКТУРНА ТРГОВИНА

КОСТЕ МАТИЋА

У ИРИГУ

потребује два помоћника.

1088 2—3

КУЋА ЗА ИЗДАВАЊЕ.

Овим објављујем да издајем под закуп моју кућу у **Нови Карловци** (Сасе) главна улица, преко пута од цркве, која се састоји: један дућан 4 собе, кујна, предсобље, и осталим стајама Кућа се може одма добити под најам Понуде ваља слати на адресу потписаног у Ср Карловце

Петар Лукач
економ
у Сремски Карловци

1041 3—3

НОВА ВИНСКА

и

РАКИЈСКА БУРАД

од 50 до 1000 литара могу се добити код

Фрање Гамиршека
у Митровици,

1027 3—3

1484 sz. — 1907

Árlejtés iránti meghivás.

Mozsor községe ezennel meghívja mind azon asztalos mester urakat, akik egy községi épület folyósójának beüvegezési munkát elvállalni készek, hogy az ezen munkára nézve folyó évi szeptember hó 9-én d. e. 10 órakor a községháza tanácstermében megtartandó nyilvános árlejtésre, illetve alku tárgyalásra megjelenjenek

Mozsoron, 1907 évi augusztus 21 én.

Eremics Milán, jegyző. **Рада Етински** біró.

1072 2—2

За јесењу сезону

стигао ми је врло богат избор

у женској и мушкој конфекцији

као и највећи избор у женским костимима, шосовима, свиленим, вуненим и батистаним блузама, све по најмодернијем, најукуснијем и елегантнијем енглеском и француском крају

Послуга је уз **НАЈУМЕРЕНИЈУ ЦЕНУ** код српске фирме

П. Н. Момировића
у Новом Саду,
Главна улица бр. 3.

1020 3 52

ЗЕМЉА НА ПРОДАЈУ.

Осамдесет ланаца

груписане земље у најплоднијем крају Србије продајем

Земља је на главном друму **Београд — Шабац**, удаљено само два километра од паробродске станице Ново Село—Дебрц, заграђена живом оградом и уређена за рационалније обрађивање, те се на њему може корисно развити пољопривреда у свима гранама; јер је на **домаку двеју великих вароши.**

На имању постоји **механа и дућан са две куће за становање и потребним зградама за мештај хране и марве** Саме зграде дају

150 дин. месечног прихода.

Услови за исплату су повољни.

За преглед имања и погодбу купци треба да се **лично** а не писмено јаве потписаном сопственику.

Витор Станишић, пензионер
у Београду
Београдска улица бр. 16.

959 5—6

ДУЋАН

згодан за шпецерајску и мешовиту радњу у Шиду на најживљем месту на главној цести идући од поште железници издаје се одма у најам заједно са потребним стелажима. Тако исто издаје се у истој кући један **ЧАРДАК** 24 фата дуг у добром стању за укупљање кукуруза од 1. октобра о. г. у најам. Упитати се на кућевласнике

Јована и Милоша Момировић,
поседници у Шиду.

1089 2—3

ПРИВАТНА ТРГОВАЧКА АКАДЕМИЈА
у Београду

основана одобрењем г. министра народне привреде отвара упис:

у I., II. и III. разред академије,
у једногодишњи трговачки курс,
у вечерњи трговачки курс.

Школа је уређена по примеру најбољих трговачких школа у Аустрији и Немачкој. Има сва права државне трговачке академије и ужива државну помоћ.

Обавештења и проспекте шаље

Директор
Љуб. П Ћирић,
Васина улица бр. 11.

1014 8—3

ВЕЛИКА
ПАРНА ШТАМПАРИЈА И КЊИГОВЕЗНИЦА

ЂОРЂА ИВКОВИЋА

У НОВОМ САДУ

дунавска улица, у својој кући

снабдевена са 8 машина, које креће **гас мотор** а уређена **најновијим модерним и сецесије словима, у красима и шарама сваке врсте,** израђује најсавршеније све **штампарске и књиговезачке послове** брзо, тачно и на највеће задовољство, а све по цени јевтинија него игде.

693 12—25

Моли за многобројне поручбине.

ПРАСИЦА!

Чистокрвне (Vollblut) **беркширске пасмине**

Имам целе године од 10 недеља.
Имам супрасни крмача исте пасмине.
Имам нерастова разне величине исте пасмине
Имам 20 месеци стара бонхадског бика, ванредно лепо марвинче за приплод, чисте крви

на продају.

Ко жели имати нека се обрати на

Милана Жигића
Земун — Батајница

921 8—50

ПОМОЋНИК

за галантерајску и нирнбершку струку. А који је вичан српском, немачком мађарском и румунском језику, може добити место код

Josef Grosz
Бела Црква (Fehértemplom)

1078 2—2

За време зидања!

Потписани слободан је објавити, да имаде на стоваришту за сезону зидања:

Цементних и Мозаик-илоча, форме илоча за покривање зидова (Mauerabdeckungs-Plattformen). — *Цеви од каје и пограничног камења* **сопственог производа;** даље велико стовариште *метлашких илоча* (Metlacherplatten), *Портланд и Роман каје, Бинове прве Asphalt-Dachpappe* (за покрив не кровова), *Карболинеума, Бинола* (Biehnol), *Тера, Асфалта за зидове и плетеног тришчаног штукатора.*

Поручбине се одма отправљају.

Стеван Ташнер,
дипломирани зидарски мајстор и подузимач,
у *Руми*, Јованова улица бр. 100.

Телефон бр. 45. 336 25—25 Телефон бр 45.

Школска деца.

У једној немачкој кући у Новом Саду, где се и мађарски говори могу деца, која похађају овдашње школе, примљена бити, где ће имати потпуну опскрбу и брижљиву негу. — Упитати ваља у администрацији „Заставе.“

1070 3—3

ПАМУКА И МЕШОВИТЕ РОБЕ ТРГОВИНА

Даше Грујића

○ у СОМБОРУ ○

потребује једног старијег помоћника, ступити може одмах. Осим матерњег српског језика потребно је знање мађарског и немачког језика. Изучени памучари имају првенство.

1076 2—3

ПОМОЋНИК,

изврстан продавац модно-мануфактурне струке са знањем српског, немачког и мађарског језика, који је дуже времена на једном месту сервирао нека пошаље своју понуду са ознаком плате уз слободан стан и опскрбу, године старости и ступање у радњу. Србин имаде првенство. Понуда се има упутити на

Franz Rückstädter
Palánka (Бачка.)

1057 8—3

НА КРАЉЕВСКОЈ КОНЦЕСИОНАЛНОЈ

ТРГОВАЧКОЈ ШКОЛИ
у Петроварадину

темељно се у краћим курсевима изображавају ученици и ученице почев од септембра и писмена настава. — Награда се полаже тек по успешном добро положеном испиту у Бечу. Иначе отпада свака награда. — Писма са марком за одговор упућују се на

Prof. **J. Mogan,**
Ujvidék, Andrássy u. 11.

1082 2—5

За моју мешовиту трговину

потребујем једног вредног

МЛАЂЕГ ПОМОЋНИКА

Понуде слати

Ђури С. Цревару,
Вргинмост (Хрватска)

1061 8—3

СРБИН православне вере, стар 40 година, ожењен са одрасле две девојчице, тражи место за ишпана, надзирања или бирт у најам и т. д. ступити може одма.

Радивој Ћосић
Torontál Sziget.

1077 2—2

НОВИХ БУРАДИ

! од сасма здраве и сухе грађе, од 1—12 акова величине, чврсто окована и обаждарена, !

продајем

уз врло повољне цијене.

Вачварија
Victor Maisatza
Митровица.

1017 8—3

Од Ц. Кр Земаљског Школског Одбора одобрен

● ПАНЗИОНАТ ●

са школом заједно за ученице, за више свестрано образовање

Христине Јовановић у Бечу

Wien VIII. Pfeilgasse 5.

Проспекти и најлепше препоруке стоје на расположењу. Леп положај Собе са свима удобностима. Савесно васпитање и настава уз гимнастику. Конверзација: немачка, енглеска и француска. Предају најбоље наставничке снаге.

Пријаву и упис,

ваља извршити што раније код управе овог панзионата, иначе се доцније пријаве после заузетих места неће уважити

776 13—18

Либман и Тотовић

Нови Сад

Житна пијаца 1. Ћурчијска ул. 37.

препоручују своју новоотворену радњу

боја, лакова и материјала

на велико и мало.

Богато снабдевено стовариште сваковрсне боје, лака за патос, намештаје кола, гвожђе, коже и т. д. порцелан — емајл — лакфарбе, фасадфарбе, масти за патос, линолеума, брунолина, златне, сребрне и бакарне бронзе као и све остале у ову струку падајуће артиклове по најјефтинијој цени.

● **Брза и солидна послуга!** ●

769 10-50

Steckenpferd-

љиљанов млечни сапун

од Bergmann & Co. Dresden u Tetschen a./E.

јесте и остаје према дневно приспелим признањима најбољи од свију медицинских сапуна противу пега у лицу, као и за добијање и очување нежне и меке коже и ружичастог лица.

Добија се комад по **80 пот.** у свима апотекама, дрогеријама, парфимеријама, фризерницама и трговинама са сапуном. 315 24—30

НЕКОЛИКО РЕЧИ О ТАЈНИМ БОЛЕСТИМА.

Жалосно је — али права је истина, да у данашњем добу за чудо врло много има таки људи, којима је крв и телесни сокови покварени, и који су ради своје младићке лакомислености и хрђаве навике своју живчану систему и душевну јакост уништили. Сад је најпречe време, да ово грозно стање престане. Неко мора бити, који ће младиће о спољном животу добровољно, искрено и темељно поучити, неко мора бити, коме могу људи своје тајне болести слободно, без устезања и са поверењем саопштити. Али није довољно, ове болести ма коме испричати, већ се мора таком сасвесном специјалисти лечнику обратити, који о спољном животу може савете дати, те на евентуално већ постојећа болестима помоћи, онда ће нестати тих тајних болести.

Таког узвишеног позива и за то је опште познати завод др Палоца, бившег болничког лечника, специјалисте Budapest VII. Rákóczi út 10.), где уз највећу тајну може свако (како мушки, тако и женске) добити разјашњење о спољном животу, где се крв и телесни сокови болесника очисте, живци ојачају, цела се система опрости од болести, и душевни болови нестану. Овај је завод услед досада чињеног и на толико хиљада болесника са успехом изведеног начина лечења у целој монархији једини. Без сметања дневног рада, са сигурним успехом, темељито и брзо лечи већ од толико година др. Палоци са његовим специјалним начином лечења и у најзанемаренијим случајевима сифилитичне раке болести чеви за мокрење, бешике, живаца и кичме, последице сифилиса, цурење семена, ослабљену људску снагу (импотенција), слатку жилу, болести крви, болести кожне, те све болести женске. **За женске посебна чекаоница и посебан улаз.** Ако ко ма из кога разлога особно не може доћи, драговољно му се даје на писмо опширан, дискретан одговор (к писму треба само биљег за одговор приклопити). Након довршеног лечења писма се спале или на захтев враћају се. Завод се брине и о специјалним лековима. Прима се дневно од 9 сати до подне, до 6 сати по подне (недељом до 12 сати у подне.)

Наслов: Др. Палоц бивши болнички лечник, специјалиста Budapest Rákóczi út 10. 564 3-5

НЕМА ВИШЕ

главнице у храни

при употреби 1086 1—3

Нума Дипијеног прашка.

Од 24 године са најбољим успехом употребљава се овај прашак против главнице (сњета) код пшенице, кукуруза, јечма, зоби, кромпира и т. д.

Један пакет довољан је за две метарске центи семена, кошта 50 пот, а на једну метерценту семена пакет за 26 пот.

Треба се чувати од подражавања

која ништа не вреде

Добија се у НОВОМ САДУ код Е Дицгена и Синова, Љубе Стефановића и Сина; у МИТРОВИЦИ код Јов. Костића; у СОМБОРУ код Жигмунда Сбилбиха.

NUMA DUPUY & Comp

WIEN, VI.1., Windmühlgasse Nro 33.

Најјефтиније цене.

За пролетњу и летњу сезону

препоручује

ново богато стовариште мушке и женске помодне робе 498 18—

Душана С. Монашевића

у Новом Саду

ћурчинска улица бр. 23. преко пута Браће Миросављевића,

свој велики избор мушких и дечијих шешира, најновијих сунцо и кишобрана, штапова, мушких и дечијих, туристичких кошуља, рукавица, чарапа, мидера, највећи избор украса за женске тоалете свилених, глотаних, листерских и батистаних жипона, парфимерије, мирисавих сапуна и т. д.

Велики избор других ствари у овој струци.

Највећи избор најукуснијих ствари.

! Пијанство !

даје се излечити са Франкловим средством против пијанства. — Дотичном се може дати и без његова знања, јер нема ни куса ни мириса. Здрављу не шкоди. Један потпун оброк од кога се мање неможе слати стаје **5 круна**, а може се добити једино у апотеци

Frankl Antal

1044 8—40 Szeged. Felsőváros 30.

У РАКОШПАЛОТИ од пре 14 година постојећа са интернатом спојена

ДЕВОЈАЧКА ШКОЛА

састоји се из 4 основна и 4 грађанска разреда. Прима интернисте. **Одличне наставничке снаге** Иставља сведоџбе једнаке као и државне школе.

Цене умерене.

Ракошпалота је удаљена од Будимпеште 15 минута са здравим сеоским ваздухом.

Пространа башта засађена је дрвећем.

На захтев шаље проспекте и друге информације

923 6—6 УПРАВА

Рукотворница и пушкарски

оружја Велики завод

ЛАДИСЛАВА ШВЕСТКА а спол

Праг, (Чешка), Вацлавски трг бр. 53.

препоручује своје гласовите, одличне **ЛАНКАСТЕРКЕ**, које се одликују изванредним пуцањем, као и необичном дуготрајношћу. Званично одобрени специјалитет цеви са знаком: **Велефини армадски челик,**

Велики избор револвера и флоберта.

Једина фирма, која је издала преко 100 страна велики српско-хрватски ценовник, штампан и ћирилицом и латиницом — Ценовник шаљем бесплатно, када ми се пошаље адреса и занимање. **Особама вриједним кредита на умерене месечне отплате.**

868 8—16

!!! Почам од 25. августа 50% попуст код стана и код купалишне пристојбе!!!

Жељезно и блатно купалиште

ДАРУВАР

СЛАВОНИЈА.

469 2—2

Топлина извора 35% — 50° C.

Изванредно успјешно дјеловање код госпојинских болести, реуматизма, улога, безкрвности и живчаних болести нарочито ишијаса.

НАЈБОЉИ

ПАПИР ЗА ЦИГАРЕТЕ

на свету ипак су:

„Les Dernières Cartouches“

extra et vergé

„Mizpah“ vergé „Ramses vergé“

„Le Zouave vergé“

светске прослављене фабрике папира за цигарете

Braunstein Frères, Paris.

Сопствена фабрика папира GASSICOURT код Мантеса (Француска).

ОСНОВАНА 1878.

654 13—52

ФРАЊЕ ЈОСИФА ГОРКА ВОДА

је једино пријатно и природно средство за чишћење. 217 31—39

Част ми је пошт. дамама известити, да сам

женски помодни салон

од 15. јулија у веће просторије преселио и уредио по париском стилу.

Код мене раде само првог реда помодни бечки радници и раднице, дакле у том сам пријатном положају, да поручбине верно могу зготовити по помодном листу. За добру и фину израду у свему добар стојим. За поручбине са стране довољно је да ми се пошаље само струк који добро стоји

1095 1—4

Молим за поштовану поручбину

ХЕРМАН ВАЈТ специјалиста ЕНГЛЕСКОГ КОСТИМА.

Основано 1899. **НОВИ САД.** футошка ул. 28 (Кућа др. Кемења) Повољне цене.

KEINE MASCHINE!

FLÜSSIGES LEUCHTGAS

BLAUGAS.

In Flaschen fertig geliefert!

Schönste Beleuchtung.

Ueberall anwendbar.

GEFAHRLOS:

Keine Behandlung!

Aufklärung ertheilt gratis

Flüssiges Leuchtgas-Fabrik

Czinkota (Budapest).

BILLIGE BELEUCHTUNG

987 4—10

ПРЕСА ЗА ВОЋЕ И ГРОЖЂЕ

које раде са сталним и двоструким притиском и односном регулацијом **„Hercules“** за ручну употребу а са највећом израдом.

ХИДРАУЛИЧКЕ ПРЕСЕ

за врло велики притисак и груби рад

Машина за жрњање воћа и грожђа.

Справа за крурење грожђа (Abbeermaschienen.) Потпуно удешене за цеђење шире, које су покретне или непокретне.

Справе за цеђење сокова од воћа, ступе за цеђење јагода.

Справе за сушење воћа и зеља, машине које љуште и секу воће најновије патентиране, које саме раде и који се преносе и возе.

Штрцаљке („**SYPHONIA**“) за винограде дрва и за уништење горушице

ПЛУГОВИ ЗА ВИНОГРАДЕ

НАЈБОЉЕ МАШИНЕ СЕЈАЧИЦЕ

Ф. Мајфарта и Друга

„**AGRICOLA**“ (Schubrad System) са сваковрсно семење, без да се мењају точкови за брдо и доњу. Најлакше се креће, врло дуго трају; најјефтинија цена.

Машина за кошење, грабље за сено, пресе за сено и сламу за ручну употребу, машина за крурење кукурува, машине за вршење, гепел, справа за чишћење, тријери, плугови, ваљци, бране, сечке и т. д.

Израђујемо и продајемо под гаранцијом као специалитете најновије конструкције.

734 9—14

PH. MAYFARTH & Co

WIEN, II./1 Taborstrasse Nro 71.

Фабрика пољопривредних машина ливница гвожђа и радионица за плугове — Одликовање са преко 590 златних и сребрних медаља итд. Опширни и илустровани каталози бадава и франко. Тражимо заступнике и препродавце.

ВАЛДХАМ

прави американски **џепни сатови**, најфинијег и најтачнијег су строја (Präcisionswerk). Ови златни стројеви су им јачи од осталих фабриката, пошто имају између масивних златних плоча, једну плочу од композиционог метала, коју заокружују и тиме целом строју потребну тачност дају. За сваки сат пружа се **25. година** гаранција. Строј пак, који би се за ово гарантујуће време пореметио, измениће се са новим.

АДОЛФ ЕКФЕЛД

сајџија и сочивар

Нови Сад, главна ул. бр. 25.

Gewöhnliches Glas — Experiment mit Röntgenstrahlen — Isometrope-Glas

Обично стакло. — Експеримент са рет. Исометроп стакло. геновим зрацима.

ИСОМЕТРОП стакла најбоља су за очување очног вида: много слабија стакла, оштрији вид и нема заморености. 1632 88—52

Велико стовариште свију врсти сатова, златне робе, бриљанта и свију сочиварских предмета.

ЗВОНОЛИВНИЦА И ФАБРИКА

ГВОЗДЕНИХ КОЗА ЗА ЗВОНА

АНТОНА НОВОТНИЈА

У ТЕМИШВАРУ, ФАБРИЦИ

препоручује се — **са гаранцијом на више година** — за израду нових звона и за преливање пукнутих звона у свакој величини, као и за целокупно хармонично удешено звоњење, провиђено са крунем од кованог гвожђа, тако удешеном, да се звона по вољи и лако могу кретати, ако би се на једном месту излупало, чиме се звона сачувају да не пукну.

Особито препоручујем 1032 2—52

од мене израђена и много пута одликована

са отвореним одушкама провиђена звона

која су у горњем делу — као виолина са отвором у виду фигуре S провиђена и која имају дуготрајнији, снажнији и дубљи звук, него звона по старој системи прављена, тако да се овако једно патентирано звоно од 327 килограма изједначује са звуком других по старој системи ливених звона од 461 килограма

Даље препоручујем **козе за звона** од кованог гвожђа, у торњу слободно стојеће; **звона или шоље за сатове** од метала, **прављење старих звона са крунама од кованог гвожђа**

Илустровани ценовници и прорачун трошка бесплатно и франко.

На миленарској земаљ. изложби у Будимпешти 1895. награђена са великом миленарском медаљом

Основана 1870. године.

ПРИМА:

Улоге на књижице по 4%

»Недељне улоге« по уделу **50** пестура недељно са 4%.

Порезу на камату плаћа сам завод.

СРПСКА ЗАДРУГА

ЗА МЕЂУСОБНО ПОМАГАЊЕ И ШТЕДЊУ

У НОВОМ САДУ,

ћурчијска улица број 6.

562

ИЗДАЈЕ:

Зајмове на менице, обвезнице и на непокретно имање под најповољнијим условима.

Основана 1870 године.

Штампарија хра Стојмира Маленића у Новом Саду.